

SYLABUS KURZU

(Pre školský rok 2018-2019)

Kódy predmetu	Kurz	Hodiny	Počet kreditov	Prerekvizity	Ukončenie
M-VOBde015 M-VOBex15 B-SPGde051 B-PEPde253 B-PEPex253	Multikultúrna výchova	2	2	Žiadne	VOB/SPG: H PEP: S
Vyučujúci Prof. PhDr. Erich Mistrík, CSc., Katedra etickej a občianskej výchovy					

Kontakt

Moskovská 3, miestnosť č. 211, tel. 02/50222-319, www.erichmistrík.sk
erich@erichmistrík.sk mistrík2@uniba.sk

Anotácia

Predmet poskytuje teoretickú výbavu pre multikultúrnú výchovu, základy pre využívanie metód multikultúrnej výchovy a poskytuje študentom zážitok multikultúrnosti. Rozvíja interkultúrne porozumenie a interkultúrne kompetencie budúcich učiteľov a sociálnych pedagógov. Ponúka hlavné didaktické postupy pre realizáciu multikultúrnej výchovy.

Poznámka k priebehu výučby

Výučba denných študentov všetkých študijných programov v zimnom semestri AR 2018/19 sa bude realizovať kombinovanou metódou.

Kombinovaná metóda výučby znamená striedanie prezenčnej a dištančnej metódy výučby. Prezenčná metóda výučby bude realizovaná priamou účasťou študentov na výučbe podľa rozvrhu. Dištančná metóda výučby bude realizovaná najmä na základe komunikácie vyučujúcich so študentmi elektronickou formou (napr. prostredníctvom univerzitného e-learningového prostredia moodle na moodle.uniba.sk, e-mailovou komunikáciou) a konzultáciami s vyučujúcimi v priestoroch, ktoré sú pridelené katedrám.

Absencia študentov počas prezenčnej výučby sa bude tolerovať len z vážnych zdravotných dôvodov, ktoré študent musí dokladovať lekárskeho potvrdením.

Ciele

Rozvoj schopností a zručností:

- Osvojenie si základných postupov, ktoré prispievajú k multikultúrnemu porozumeniu vo formálnom a neformálnom vzdelávaní.

Rozvoj poznania:

- Poznanie teoretických východísk multikultúrnej výchovy.
- Poznanie cieľov výchovy k interkultúrnemu porozumeniu.
- Poznanie metód multikultúrnej výchovy.

Obsah a priebeh predmetu

Čo je to kultúra

- Definície a koncepcie kultúry.
- Model kultúry ako ľadovca.
- Štruktúra kultúry. Komunikácia kultúr.

Teória multikulturalizmu

- Hlavné pojmy pre pochopenie multikulturalizmu: kultúra, identita, diverzita, kultúrna zmena, kultúrny konflikt, transkultúrnosť, enkulturácia, akulturácia, asimilácia, segregácia, diskriminácia, integrácia, ľudské práva.
- Tri podoby multikulturalizmu: 1. koexistencia radikálne odlišných kultúr v jednom regióne; 2. ideológia aj politický program, ktoré vyjadrujú záujem riešiť problémy vznikajúce z konfliktov kultúr mierovými cestami pri zachovaní kultúrnych špecifik; 3. cieľový stav vývoja, v ktorom kultúry koexistujú a spolupracujú.
- Príčiny multikulturalizmu v súčasných premenách sveta – regionalizácia, individualizácia, globalizácia, mobilita pracovnej sily, emigrácia, imigrácia, rast sebauvedomenia rôznych sociálnych a kultúrnych skupín, uvedomovanie a uzákoňovanie ľudských práv.
- Interpretácie multikulturalizmu vo vzťahu k moci, k politike, k ľudským právam, k médiám.
- Dôsledky multikulturalizmu – multikultúrny idealizmus („multikultúrny človek“), multikultúrna skepsa („zlyhanie multikulturalizmu“).
- Typológia prístupov k multikulturalizmu – konzervatívny multikulturalizmus, liberálny multikulturalizmus, kritický multikulturalizmus.
- Multikultúrne situácie: kultúrny šok, diskriminácia (pozitívna a negatívna), integrácia, asimilácia, „taviaci kotol“, genocída, segregácia (geto), kultúrny pluralizmus.

Východiská multikultúrnej výchovy

- Dimenzie MKV: a) mnoho kultúr v obsahu MKV, b) tvorba psychických reprezentácií a konštruktov, c) redukcia predsudkov, d) pedagogika rovnosti, e) posilňovanie multikultúrneho charakteru školy.
- Ciele MKV podľa zvolenej formy (MKV ako súčasť celej školy či výchovného zariadenia, ako školský predmet, projekt, stretnutie s klientmi v bloku, individuálne poradenstvo a i.).
- Hodnotenie v MKV.

Realizácia multikultúrnej výchovy

- MKV v kontexte slovenského školstva a v neformálnom vzdelávaní. Ako si premyslieť a realizovať MKV v škole a mimo nej?
- Kto môže učiť MKV? Interkultúrne kompetencie učiteľov a výchovných a sociálnych pracovníkov.
- Tvorba prostredia, ktoré podporuje MKV.
- Príprava a plánovanie multikultúrnej výchovy. Efektívne postupy v MKV. Realizácia MKV vo vzťahu k modelu aktívneho sociálneho učenia.
- Kedy je MKV úspešná?

Úlohy študentov a priebeh semestra

Študenti budú riešiť reálne situácie konfliktov medzi kultúrami v ich prirodzenom prostredí (obec, štvrť, mesto, kde sa študenti cítia ako doma):

- Identifikujú a interpretujú problém, ktorý sa tam vyskytol alebo môže vyskytnúť.
- Hľadajú ciele a možnosti jeho riešenia.
- Hľadajú príspevok školy k riešeniu problému.
- Navrhujú konkrétne opatrenia pre školskú alebo mimoškolskú prax podľa svojej špecializácie.

V dennom štúdiu bude predmet prebiehať e-learningovou formou v jej zjednodušenej podobe.. Študenti každý týždeň dostanú podklady pre samostatnú prácu, ktorý môžu v e-learningovom prostredí alebo osobne konzultovať s učiteľom.

Web na e-learningové prostredie: <https://moodle.uniba.sk/moodle/moodle18/>

Každý z týchto podkladov bude obsahovať otázky, na ktoré majú študenti hľadať odpovede. V priebehu semestra budú pre seba na ne postupne odpovedať tak, aby mohli na záver semestra v e-learningovom prostredí odovzdať súhrnné odpovede na uvedené otázky. Splnia tak požiadavky na absolvovanie predmetu a po vyhodnotení učiteľom získajú známku. Študenti VOB a SPG odovzdajú prácu v posledný týždeň semestra. Študenti PEP odovzdajú podobnú prácu v skúškovom období. Učiteľ bude na ich prácu klásť zvýšené nároky, pretože pre nich predmet končí skúškou.

V externom štúdiu dostanú študenti všetky podklady pri priamej výučbe 13. a 27. 10. 2018. Požiadavka na záverečnú prácu je rovnaká ako v dennom štúdiu.

Kritériá hodnotenia:

Relevantnosť odpovedí na otázky pre multikultúrnu výchovu.
Rešpektovanie základných princípov multikultúrnej výchovy.
Reálnosť navrhovaných riešení.

Klasifikácia:

A	.....	100-95 bodov
B	.....	94-90 bodov
C	.....	89-85 bodov
D	.....	84-80 bodov
E	.....	79-70 bodov
Fx	.....	menej ako 70 bodov

Literatúra

BARŠA, P.: *Politické teórie multikulturalizmu*. Brno : CDK, 1999. ISBN 80-85959-47-X

CASSIRER, E.: *Esej o človeku*. Bratislava : Pravda, 1977 (bez ISBN) (2. časť - Človek a kultúra)

ĎURAJKOVÁ, D., VARGOVÁ, D.: *Multikultúrna výchova, áno, alebo nie?* Bratislava : MPC, 2007. ISBN 978-80-7164-434-7

ECO, U.: *Skeptikové a těšitelé*. Praha : Svoboda, 1995. ISBN 80-205-0472-9

GALLOVÁ KRIGLEROVÁ, E., KADLEČÍKOVÁ, J. A KOL.: *Kultúrna rozmanitosť a jej vnímanie žiakmi základných škôl na Slovensku*. Bratislava : Nadácia otvorenej spoločnosti, 2009. ISBN 978-80-969271-9-7

GAŽOVÁ, V.: *Úvod do kulturologie*. Bratislava : Filozofická fakulta UK, 2009. ISBN 80-7121-315-4

Interkulturní výchova ve školním vzdělávacím programu. H. Košťálová (ed.). Praha : Kritické myšlení a Člověk v tísní, 2005

Interkulturní vzdělávání: vybrané pojmy a teorie. Příručka pro pedagogy. Praha : Člověk v tísní, 2005. ISBN 80-902439-0-8

JIRÁSKOVÁ, V. : *Multikulturní výchova*. Praha : Epoque, 2006. ISBN 80-87027-31-0

KASÍKOVÁ, H. a kol.: *Interkulturní výchova a vzdělávání: efektivní metody a formy*. Praha : FF UK, 2003

- KOMINAREC, I. – KOMINARECOVÁ, E.: *Multikulturalita a komunikácia*. Prešov : PO, 2009. ISBN 978-80-555-0061-4
- LYSÝ, J. A KOL.: *Globálne rozvojové vzdelávanie*. Bratislava: Album, 2007. ISBN 978-80968667-7-9
- MALÍK, B.: *Úvod do antropológie*. Bratislava : Iris. 2008. ISBN 978-80-89256-09-9
- MALÍK, B.: *Úvod do filozofickej a pedagogickej antropológie*. Bratislava : Veda, 2011. ISBN 978-80-224-1179-0
- MISTRÍK A KOL.: *Multikultúrna výchova v škole*. Bratislava : Nadácia otvorenej spoločnosti, 2008. ISBN 978-80-969271-4-2 (dostupné na internete www.osf.sk)
- MISTRÍK, E. – HAAPANEN, S. – HEIKKINEN, H. – JAZUDEK, R. – ONDRUŠKOVÁ, N. – RÄSÄNEN, R.: *Kultúra a multikultúrna výchova. Culture and Multicultural Education*. Bratislava : Iris, 1999. ISBN 80-88778-81-3
- MISTRÍK, E.: Multikultúrna výchova. In: *Školské vzdelávacie programy. Praktický manuál pre zostavenie vlastného školského vzdelávacieho programu. 3. E1*. Bratislava : RAABE, 2008. ISBN 978-80-89182-27-5
- MISTRÍK, E.: Občan a multikulturalizmus na Slovensku. In: Goňcová, M., Lysý, J., Rybář, J. a kol.: *Občan a občanská spoločnosť*. Brno : Masarykova univerzita, 2013. ISBN 978-80-210-6606-9. s. 24-64. Dostupné na internete: https://www.academia.edu/5631134/Občan_a_multikulturalizmus_na_Slovensku
- MULTI-KULTI na školách: Metodická príručka pre multikultúrnu výchovu*. K. Šoltéssová (ed.) Bratislava : NMŠ, 2006. ISBN 80-89008-21-6
- My a ti druzí. Příručka pro multikulturní výchovu a vzdělávání na základní škole*. Praha: MKC, 2003.
- Než začneme s multikulturní výchovou. Od skupinových konceptů k osobnostnímu přístupu*. E: Janská (ed.). Praha : Člověk v tísní, 2008. ISBN 978-80-86961-61-3
- Od kultúrnej tolerancie ku kultúrnej identite. Učebné texty pre multikultúrnu výchovu*. E. Mistrík (ed.) Bratislava: IRIS, 2001. ISBN 80- 88778-35-20
- PRŮCHA. J.: *Multikulturní výchova*. Praha : Triton, 2006. ISBN 80-7254-866-2
- S každým dieťaťom sa ráta*. Bratislava : UNICEF, 2003. ISBN 80-88788-03-XŠIŠKOVÁ, T.: VANČÍKOVÁ, K. A KOL.: *Multikultúrna výchova, jej miesto v príprave učiteľov*. Banská Bystrica: Pdf UMB, 2013. ISBN 978-80-557-0512-8
- VANČÍKOVÁ, K.: *Multikultúrna výchova, jej miesto v súčasnej škole*. Banská Bystrica: Pdf UMB, 2013. ISBN 978-80-557-0512-5

Slovník

Dictionary of Multicultural Education. C. A. Grant, G. Ladson-Billings (ed.) Phoenix : Onyx Press, 1997. ISBN 978-1-89774-798-1

Hlavné slovenské a české stránky k multikulturalizmu a multikultúrnej výchove

- www.multikulti.sk
- www.globalnevzdelavanie.sk
- www.clovekvohrozeni.sk
- www.varianty.cz
- www.mkc.cz
- www.cerme.cz
- www.centrumjihlava.cz